

Иқбол Мирзо

Қўшиқларим

Шеърлар

“Истиқлол” нашриёти, Тошкент – 2004

АЙТГИЛ, ДЎСТИМ!

Бошинг эгиб, таъзим айла, шукрона айт,
Сени гулдек эркалаган чаман учун.
Осмонларда юрган бўлсанг, тупроққа қайт,
Айтгил, дўстим, нима қилдик Ватан учун?

Кўзи қора, юраги оқ шу эл учун,
Тупроқ учун, шу юрт учун, чаман учун,
Улуғ инсон бошлаб берган шу йўл учун,
Айтгил, дўстим, нима қилдик Ватан учун?

Элдан кетиб, эл бўлганни ким билади?
Дон ахтарган гўштхўрларга ем бўлади.
Дил қонаса, она тупроқ эм бўлади,
Айтгил, дўстим, нима қилдик Ватан учун?

Қачонгача қорнинг ўйлаб ўтадирсан?
Қачонгача кўкдан чалпак кутадирсан?
Ахир Ватан битта, сен ҳам биттадирсан,
Айтгил, дўстим, нима қилдик ватан учун?

Бунча бино қўйма заррин чопонларга,
Саратонда япроқ бўлгин дехқонларга,
Суянгани таёқ бўлгин чўпонларга,
Айтгил, дўстим, нима қилдик Ватан учун?

Ҳеч кимдан кам эмассан, кам бўлмагайсан,
Ерда қолсанг, офтоб бўлиб кулмагайсан.
Қачон белни маҳкам тортиб боғлагайсан?
Айтгил, дўстим, нима қилдик Ватан учун?

Шу сойлардан сувлар ургин юзингга сен,
Бир бор назар солгин босган изингга сен,
Шу саволни бериб кўргин ўзингга сен,
Айтгил, дўстим, нима қилдик Ватан учун?

СЕНИ СОҒИНИБ

Қоракўз қалдирғочойимсан ўзинг,
Кўксим айвон бўлди сени соғиниб.
Кўзимдан бир лаҳза кетмади кўзинг,
Кўзим гирён бўлди сени соғиниб.

Кўчангдан кечалар ўтганим пинҳон,
Келмасингни билиб кутганим пинҳон,
Ою юлдузлардан тутганим пинҳон,
Ишқим достон бўлди сени соғиниб.

Жонимга тиғ уриб қийнайди соғинч,
Кейин тиғ суғуриб қийнайди соғинч.
Хайрлашмай туриб қийнайди соғинч,
Юрагим қон бўлди сени соғиниб.

Белгисиз хилхона, кўҳна мозорни –
Мозорки, қаровсиз харобазорни
Эшитганинг борми, кўрганинг борми?
Дилим вайрон бўлди сени соғиниб.

Саргардонлик Мажнун-Лайлига эди,
Бизники фақат гул сайлига эди.
Олисда бўлсанг ҳам майлига эди,
Боғим хазон бўлди сени соғиниб.

Нетай, пешонамда шу дард бор бўлса!
Қанийди бу дардга харидор бўлса...
Сени танлармидим, ихтиёр бўлса!
Ҳолим ёмон бўлди сени соғиниб.

АЙЛАНАЙ

Кўзмунчоғинг қўйма асти, дилдорим,
Ай, айланай, нозикнихол қаддингдан.
Кузагимни хушбўй этган баҳорим,
Ай, айланай, атиргулим, атрингдан.

Икки кўзим маним, икки дагарим,
Сўзи наввот, қилиқлари шакарим,
Мирзо Улуғбегим, Мирзо Анварим,
Ай, айланай, сабза урган хаттингдан.

Майиз бўлиб саратонда куйган эл,
Боласидан даласини суйган эл,
Яхши кунни фақат тўйга қўйган эл,
Ай, айланай, киприкдаги гардингдан.

Баъзан кўнгил учун кўнгил сўралар,
Ким термулар, кимдир секин мўралар,
Ай, дўстларим, улфатлару жўралар,
Ай, айланай, номардингу мардингдан.

Омон эди орзу, тилагим кеча,
Тангрим, бокдинг чуқур юрагимгача,
Бедаво дард бердинг суягимгача,
Ай, айланай, танлаб берган дардингдан.

ФАРИШТА

Мен ерга боғланган бир банди эдим,
Сахар бориб, оқшом қайтардим ишдан.
Сен келдинг...
Сен, ахир, қайлардан келдинг?
Кўклардан тушдингми, маъсум фариштам?

Бир хушбўй саболар таралди бирдан –
Юракни сийпалаб, эркалагувчи.
Одамлар одамдан зериккан ердан
Инсонлар тарафга етаклагувчи.

Эсладим,
оловлар гурлар қўйнимда –
Бир буюк вулконлар портлаганини.
Кейин сукунатда
тунда
бўйнимда
Киприк капалакдай потраганини.

Шу мунис туришда
бу кўҳна олам
Севгига зорлигин эслатиб турдинг.
Чакноқ кўзларингга кўзим тушган дам
Юрагим борлигин эслатиб турдинг.

Мен сенга боғланган бир банди, асир,
Сен учсанг, узилиб тушар жон риштам.
Менга раҳминг келсин,
шафқат қил, ахир –
Дунёнинг холига ачин, фариштам!

БИЛСАНГ ЭДИ...

Кел, деганда, ноз қилмасдан келсанг эди,
Гул берганда, қайрилмасдан олсанг эди.
Ўзинг қандоқ яхшилигинг биласан-у,
Сени қандай севишимни билсанг эди!

Бу дунёга озиб-ёзиб бир бор келиб,
Наҳот ўтсам ҳижронларда бағрим тилиб?
Сен юрасан дардим билмай, қадринг билиб,
Сени қандай севишимни билсанг эди!

Музни қандай қуйдиришни биласан-а,
Суймаганни суйдиришни биласан-а,
Лайлолардан қолган ишқни биласан-а,
Сени қандай севишимни билсанг эди!

Чора истаб бечораман мен чорасиз,
Феълинг сабаб иккимиз ҳам оворамиз.
Ичи қора қиз экансан, э қора қиз!
Сени қандай севишимни билсанг эди!

Етти иқлим, сув-ҳавони биласан-у,
Бешта қитъа, ер-самони биласан-у,
Менга қара, ҳар балони биласан-у,
Сени қандай севишимни билсанг эди!

ПУШАЙМОН

Энг бой одам мен бўлардим,
Пушаймондан фойда бўлса.
Кўнгли тошдан тош дилбарни
Соғинаман қайда бўлса.

Ўн бешимда қолдим севиб,
Уйда юрак сиқар эди.
У ҳам кўлоб сувлар сепиб,
Яна сувга чиқар эди.

Сувни бурардим тескари,
Агарда гап сойда бўлса.
Қоши бахмалдай дилбарни
Соғинаман қайда бўлса.

Ой юзидан қайтган нурлар
Юзларида қамашарди.
Ўн беш кунлик ойдай дилбар
Менга жуда ярашарди.

Ботмас эди кундузлари
Бундай чирой ойда бўлса.
Ойга боқиб, ул дилбарни
Соғинаман қайда бўлса.

Аразлашиб қолдик бир кун,
Уч кун ўтди, кечирмади.
Юрагимни босди тутун,
Сувлар сепиб ўчирмади.

Нима дейсиз, қизлар барин
Гап-сўзлари майда бўлса.
Ўзимдай содда дилбарни
Соғинаман қайда бўлса.

Ухлаёлмай кечалари,
Кундузлари гангиб юрдим.
Икки йилча кўчалари
Саратонда чангиб турди.

Бир гапириб, ўн кулардим,
Калишлари лойда бўлса.
Кўнгли муздан муз дилбарни

Соғинаман қайда бўлса.

Кўкрагимни бериб ерга,
Ўйлаб, ўйга етолмайман.
Келиб-келиб кимга эрга
Текканини айтолмайман.

Бундан ортиқ азоб борми,
Бир кўча, бир жойда бўлса.
Тошкентга кетдим. Дилбарни
Соғинаман қайда бўлса.

Синдирмайди йиллар кимни,
Туйғуларни силлиқлайди,
Ҳар кўрганда юрагимни
Капалаклар қитиқлайди.

Узр, олдим вақтингизни,
Кошки, гапдан фойда бўлса.
Нима қилай, ўша қизни
Соғинаман қайда бўлса.

СИЗ...

Мудом ёруғ бўлсин дарчаларингиз!
Менга кўчиб ўтсин барча дардингиз!
Мен сизни авайлаб чарчамадим ҳеч,
Сиз кўнглим оғритиб чарчамадингиз.

Гоҳо ёмон қараб, гоҳ қарамасдан,
Гоҳо ёлғон кулиб, гоҳ кулиб ростдан,
Гоҳо эркаланмай, эркаламасдан,
Сиз кўнглим оғритиб чарчамадингиз.

Кимнинг кўлини сал узоқ тутдингиз,
Қайгадир кетдингиз, шошиб кетдингиз.
Ёнимдан кўрмаган бўлиб ўтдингиз,
Сиз кўнглим оғритиб чарчамадингиз.

Ёш бола эмасдим, кўпни кўргандим,
Ҳамманинг устидан кулиб юргандим.
Лек сизга боладек қаттиқ ўргандим...
Сиз кўнглим оғритиб чарчамадингиз.

Хоҳласанг оласан, агар шоҳ берса,
Қаёққа борасан, Тангри – Ҳақ берса.
Нима ҳам дер эдим, Сизга завқ берса...
Сиз кўнглим оғритиб чарчамадингиз.

ДИЛИМ ХУФТОН

Дилим хуфтон, кундузимни тундай қилиб,
Учрашувга келмади у, шундай қилиб.
Хўрликларим келиб кетар туриб-туриб,
Энди уни унутайин қандай қилиб?

Исмимни ҳеч айтолмасди, уяларди,
У жилмайса, кун чикқандай туюларди.
Исмин айтсам, оламга нур қуйиларди,
Энди уни унутайин қандай қилиб?

Кўзим юмиб очсам агар, соғинардим,
Чекиб дардлар, ёзиб хатлар соғинардим,
Бармоқларин ўпиб, баттар соғинардим,
Энди уни унутайин қандай қилиб?

Дилим хуфтон, кундузимни тундай қилиб,
Ваъдасида турмади у, шундай қилиб.
Балки бир кун сўзларини унутарман,
Кўзларини унутайин қандай қилиб?

Худо, дейман, ғамга тўлсин юраклари,
Мени ўйлаб, адо бўлсин юраклари.
Бировларни севмай ўлсин юраклари...
Энди уни унутайин қандай қилиб?

ЙИГИТ

Азизбекка

Осмонга ой, йигитга от ярашар –
Туёқлари юлдуз сочсин елганда.
Йигит бўлсин, кирса давра ёришар,
Қиз-жувоннинг ақли шошсин кулганда.

Мунофиқлар, ҳаромзода каззоблар
Ош едириб, сўнг гуручин ҳисоблар.
Нари бўлсин бундай кўхна азоблар,
Бош эгмасин номард миннат қилганда.

Ота-она турган манзил – юрт бўлар,
Йўлга кирганидан кўзи тўрт бўлар.
Гугуртчўпдек омонат ва мўрт бўлар,
Йўқотмасин энди қадрин билганда.

Эрлар кўпу эркаклар кам замонда,
Пок аёллар кўзлари нам замонда,
Шундай ғирром, шу муттаҳам замонда
Муштин ишга солсин кези келганда.

Осмонга ой, йигитга ёр ярашар,
Ҳовли борки, ўлан-алёр ярашар.
Тўй кечаси ҳар неки бор – ярашар,
Кўнгли тўлсин қучоқлари тўлганда.

Дунё кезсин, ўнта тилда сўйласин,
Ўйлаганда лек ўзбекча ўйласин.
Навоийни чанг бостириб қўймасин,
Мудрамасин қўлга китоб олганда.

Қайси оҳанг ёқимлироқ юракка?
Чулдир-чулдир жилға оқсин тувакка...
Бешикдаги манглайи кенг бувакка –
Шу шеъримни айтсин ота бўлганда.

КУЗДА

Кузда учиб кетар бахт қушлари ҳам,
Омад ҳам бетайин қушга айланди.
Кеча туйғуларни кўклатган кўклам
Бугун жон сўраган қишга айланди.

Шароб ичмай туриб, юрардим сархуш,
Бошимдан юлдузни эларди гардиш.
Кунларим кечарди кўрган каби туш,
Энди ўша кунлар тушга айланди.

Мен ҳам ишонмасдим, аввал айтсалар,
Товоним силаган майин майсалар
Ётсам, юрагимга урар найзалар...
Қош каби майсалар нишга айланди.

Сен нени биласан, осмондаги қиз?
Баҳордай билдирмай қарийди бу хис.
Эсиз, ёшлигимиз, севгиларимиз...
Бугун севги оддий ишга айланди.

МУҲАММАД ЮСУФ

Ёмонга ўлим йўқ, яхшига кун йўқ,
Томирингга кўшиб олишар узиб.
Бобур йўқ, Чўлпон йўқ, Мажнун йўқ,
Муҳаммад Юсуф йўқ, Муҳаммад Юсуф.

Бир қиз йиғлаб борар, соддагина қиз,
Йиғлар китоб билан юзини тўсиб.
Балки севгилингиз, балки синглингиз,
Муҳаммад Юсуф йўқ, Муҳаммад Юсуф.

Уйдан мозоргача юз одимча йўл,
Айланиб келамиз юртларни кезиб.
Кимга кўнгил бериб, кимга эса қўл...
Муҳаммад Юсуф йўқ, Муҳаммад Юсуф.

Тирикка меҳр йўқ, марҳумга қаҳр,
Нима топдинг, ака, тупрокқа тушиб?
Узала тушганча бўзлайди қабр,
Муҳаммад Юсуф йўқ, Муҳаммад Юсуф.

Қизғалдоқ бош эгиб турар бағри қон,
Шоир юрагидан чиққанми ўсиб?
«Нега йиғламайсан, аҳли Туркистон?»*
Муҳаммад Юсуф йўқ, Муҳаммад Юсуф.

*Муҳаммад Юсуф сатри

ЭНТИКАРДИ...

Энтикарди адирлару далалар,
Қизил кийган қиздек қирмиз лолалар.
Қизил кийган қизни яхши кўрардим,
Билар эди тоғалару холалар.

Дирилларди мендан қочиб варраклар,
Варрагимдан чўчиб учган лайлаклар.
Хуркак-хуркак титраб тунда юраклар,
Тўлқин-тўлқин тортар эди ноалар.

Бола эдим бўшанггина, кўнгилчан,
Тўшак бўлди гўшанггага кўнгилчанг.
Мана, бугун бўйга етиб ўғилчанг
Сенга ёзган шеърларимни ёд олар.

Менинг эса қоним қайнаб жўш урар,
Тўлқин-тўлқин тортиб, гуп-гуп мушт урар.
Қайтиб-қайтиб юрагимга бош урар,
Сен туғишинг керак бўлган болалар.

АЙЁР ҚИЗ

Кулиб қараб, кулиб кўзин обқочган,
Ўргатволиб, кейин ўзин обқочган,
Қучоқласам, титраб юзин обқочган,
Тугунчагин туғиб қўйган тайёр қиз,
Ёлғон йиғлаб, эрга борар айёр қиз.

Хув, дейди-ю, ўйлар ёстик-кўрпасин,
Кўзда ёш йўқ – аяйди-да сурмасин,
Эшитсину лекин биров кўрмасин...
Тугунчагин туғиб қўйган тайёр қиз,
Ёлғон йиғлаб, эрга борар айёр қиз.

Куйдирмажон эди, қурғур, шўх эди,
Кўнглим унда эди, кўнглим тўқ эди.
Қош терганда йиғлагани йўқ эди...
Тугунчагин туғиб қўйган тайёр қиз,
Ёлғон йиғлаб, эрга борар айёр қиз.

Эрга пишар эди қўқон гилоси,
Юрагимдек қоп-қора қон гилоси.
Аллақачон бўлган талон гилоси...
Тугунчагин туғиб қўйган тайёр қиз,
Ёлғон йиғлаб, эрга борар айёр қиз.

Тенгдошини севган бўлар тенг тентак,
Тўйда билдим, анча экан денг тентак.
Ўша куни сал йиғлабман мен тентак...
Тугунчагин туғиб қўйган тайёр қиз,
Ёлғон йиғлаб, эрга борар айёр қиз.

Тўй бузишга етармиди журъатим?
Ун тортгани тегирмонга жўнадим.
Тугунига сиғмагандир суратим...
Тугунчагин туғиб қўйган тайёр қиз,
Ёлғон йиғлаб, эрга борар айёр қиз.

БУНАҚАСИ КЕТМАЙДИ

Аввал бағрин очди у,
Кейин заҳрин сочди у.
Берган атиргулимни
Юрагимга санчди у.
Бунақаси кетмайди –
Гул яраси битмайди.

Билак ташлаб бўйнимга
Кулиб, кирди қўйнимга
Кейин деди: «Барибир –
Бошқа биров ўйимда...»
Бунақаси кетмайди –
Тил яраси битмайди.

Ширин кулган шумасми?
Боғлаб олган шумасми?
Соч силкитиб, жонимга –
Тузоқ солган шумасми?
Бунақаси кетмайди –
Қил яраси битмайди.

Ўпса, нетар дедилар,
Ювса, кетар дедилар,
Ҳар қандайин жароҳат –
Бир кун битар, дедилар.
Бунақаси кетмайди –
Дил яраси битмайди!

БУНЧАЛАР...

Қуёшга интиққан каби ғунчалар,
Юрак сокин-сокин қўнғироқ чалар.
Нима деб куйлайди қўнғироқчалар?
Бунчалар севдирдинг мени, бунчалар?

Оху қарашлими, жоду қарашли,
Либоси ярашли, нози ярашли,
Бунча яхши бўлдинг, бунчалар яхши!
Бунчалар севдирдинг мени, бунчалар?

Эртақлар ҳақиқат эканими бу?
Юракка кўкрак тор келганими бу?
Ё висол ё ўлим деганими бу?
Бунчалар севдирдинг мени, бунчалар?

Ой – кўкка таваккал чертилган танга,
Ҳолбуки, ҳар икки олам бир менга.
Айт, нима ёмонлик қиловдим сенга?
Бунчалар севдирдинг мени, бунчалар?

ТИЛЛА УЗУК

Эй қалдирғоч қошлигим,
Кел, аҳдимиз бир бўлсин.
Учта одам билган гап
Қандай қилиб сир бўлсин?

Тилла узукка тилла
Кўз бўлмайди ҳеч қачон.
Қиз болага қиз бола
Дўст бўлмайди ҳеч қачон.

Бордир сарой қурганлар,
Бордир даврон сурганлар.
Борми биздек бир тушни
Биргалашиб кўрганлар?

Битта қизга бир йигит
Тилла узук тақибди.
Битта душман йигитга,
Қизга қирқта рақибдир.

Тилла узукка тилла
Кўз бўлмайди ҳеч қачон.
Қиз болага қиз бола
Дўст бўлмайди ҳеч қачон.

Хаёлингни дугонанг
Бузганини билмайсан.
Ёнгинангдан менга кўз
Сузганини билмайсан.

МЕНДАН СОВИЯПТИ...

Бирдан эҳтиросга тўлдингиз,
Ёндингиз, куйдингиз, сўндингиз.
Паришон, сочингиз паришон,
Мендан совияпти кўнглингиз.

Мен ҳамма қатори боламан,
Ўзимдан зерикиб қоламан.
Билишим билмайсиз, биламан,
Мендан совияпти кўнглингиз.

Севги – чўғ, дейдилар, ўчгайдир,
Севги – ўқ, дейдилар, учгайдир,
Севги йўқ, дейдилар, шундайдир,
Мендан совияпти кўнглингиз.

Қаршимда кундан кун сўлгин, хор –
Гулга сув пуркайсиз беозор.
Зарим бор, зўрим бор, зорим бор,
Мендан совияпти кўнглингиз.

Илияпти уммон, денгизлар,
Эрияпти минг йиллик музлар.
Совуққина сўзлар ва кўзлар...
Мендан совияпти кўнглингиз

ҚИЗЛАРХОН

Айрилиқни ўйласам,
Томиримда музлар қон.
Кўзларинг ҳаққи қасам,
Сенсиз кун йўқ, Қизлархон.

Ичганим қасам экан,
Қучганим тиззам экан.
Қизлархоннинг кўнглини
Кошки, билмасам экан.

Совға қилган рўмолин
Ўрамайман, дебди у.
Кўришганда аҳволин
Сўрамайман, дебди у.

Қизим ҳали ёш-ку, деб
Отаси қўймас экан.
Балоғатни, яхшилар,
Яшириб бўлмас экан.

Ҳар бир босган изига
Таъна қилиб ўтади.
Рўмолини юзига
Пана қилиб ўтади.

Айрилиқни ўйласам,
Томиримда музлар қон.
Кўзларинг ҳаққи қасам,
Сенсиз кун йўқ, Қизлархон.

Ҳолвасидан тотганман,
Сумалак яламайман.
Қизлархонни топганман,
Бошқага қарамайман.

Бирга боғ кезсак экан,
Нок узиб есак экан.
Севги йўқ, деб айтганнинг
Оғзига кесак экан!

СЎРОҚ

Қошларинг камон дейми,
Юрагим нишон дейми,
Кипригинг пайкон дейми,
Жигар-бағрим қон дейми,
Кўзларинг чўлпон дейми,
Кўзларим гирён дейми,
Мунис, меҳрибон дейми,
Ростимни ёлғон дейми?

Тунда кўлинг ахтарган
Кўлимдан сўзласамми,
Кўзёшларим қуритган
Гулимдан сўзласамми,
Фақат сенга элтувчи
Йўлимдан сўзласамми,
Нигоҳинг қаратгани
Ўлимдан сўзласамми,
Жон дейми, жонон дейми,
Бу нечук ҳижрон дейми,
Мунис, меҳрибон дейми,
Ростимни ёлғон дейми?

Эшигингдан ичкари
Жаннатлигин айтайми,
Ҳар қадаминг мўъжиза
Санъатлигин айтайми,
Табассуминг оламга
Миннатлигин айтайми,
Сенсиз яшашнинг ўзи
Меҳнатлигин айтайми,
Ўзингга осон, дейми
Сўзимга ишон, дейми,
Мунис, меҳрибон дейми,
Ростимни ёлғон дейми?

Бу бенаво кўнгилнинг
Навосидан сўйлайми,
Ҳар ошиқнинг ёлғизлик
Даъвосидан сўйлайми,
Ёки исминг юкидан,
Маъносидан сўйлайми,
Замонанинг Кумуши
Раъносидан сўйлайми,

Бу ўзга замон дейми,
Бу бошқа дoston дейми,
Мунис, меҳрибон дейми,
Ростимни ёлғон дейми?

Севгидан яна бошқа
Қайғудан гапирсамми,
Губор ва ҳовур босган
Кўзгудан гапирсамми,
Эртакчини қўрқитган
Мавзудан гапирсамми,
Очликдан гапирсамми,
Уйқудан гапирсамми,
Кафтларим қалқон дейми,
Гапларим толқон дейми,
Мунис, меҳрибон дейми,
Ростимни ёлғон дейми?

Сенсиз сендек бепарво
Кезларимни куйлайми,
Атиргулга бўй берган
Ҳисларимни куйлайми,
Майса бошга кўтарган
Изларимни куйлайми,
Сен деб мендан юз бурган
Дўстларимни куйлайми,
Куйларим – осмон дейми,
Ўйларим – армон дейми,
Мунис, меҳрибон дейми,
Ростимни ёлғон дейми?

Сочларинг райҳон дейми,
Борлиғинг бўстон дейми,
Зулфинг паришон дейми,
Бир тараф Кўқон дейми,
Бир ён Андижон дейми,
Ҳамма эл ҳайрон дейми,
Мунис, меҳрибон дейми,
Ростимни ёлғон дейми?

КЎРИНАДИ

Мен муҳит томонга юзимни бурсам,
Тўрт фасл бир жойда жам кўринади.
Бунда бахти қаро куйлайди хуррам,
Бахти расо дилда ғам кўринади.

Қарасам, бешикдан тобутга қадар,
Биров умр сўрар, яна биров – зар.
Берганга биттаси кўпдир, биродар,
Олганга мингтаси кам кўринади.

Узоқни кўзлаган отликни кўрдим,
Қисмати эшакка боғликни кўрдим,
Муҳаббатдан дили доғликни кўрдим,
Қулса ҳам кўзида нам кўринади.

Атиргулим маним, нозлик атиргул,
Тиконлари юмшоқ, нозик атиргул,
Умри ярим баҳор – ёзлик атиргул,
Ўз хуснидан боши ҳам кўринади.

Бесамар арзларда умри ҳазонлар,
Бефойда баҳсларда умри ҳазонлар,
Беҳуда дарсларда умри ҳазонлар
Қошида минг йиллик шам кўринади.

Қуёшинг шундадир, ойинг шундадир,
Зуваланг – қорилган лойинг шундадир,
Шунда қолажаксан – жойинг шундадир,
Ёнгинангда Иқбол ҳам кўринади.

ГҶЁ

Бир дарахтни кўрдим – мағрур, баркамол,
Истаган фаслида гуллайдигандай.
Писандига яқин келмас қор, шамол:
Дуркун барги мангу сўлмайдигандай.

Шул дарахтнинг олдида хор, ғарибман,
Йўл ярмига етар-етмас ҳорибман,
Ҳаводан куз ҳидин олиб турибман,
Баҳор менга қайтиб келмайдигандай.

Бир ирмоқни кўрдим – ўжар ирмоқни,
Суриб хасни, лойқа қилиб тупроқни,
Ташлаб кетаётир боғни, ўтлоқни –
Зум тўхтаса, сира бўлмайдигандай.

Шул ирмоқнинг ҳузурида ким бўлдим?
Тўхтаб қолдим, тил тишладим, мум бўлдим.
Ҳасрат келди, кўз ёшимга лим бўлдим,
Эски кўнгил энди тўлмайдигандай.

Бир дилбарни кўрдим – қоши қароли,
Қошларидан юрак-бағрим яроли,
Бўлсам эди хизматкори, қароли,
Қул бўлмасам, бахтим кулмайдигандай.

Шул дилбарнинг қошида бечораман,
Юрагимдан нолиб, қайга бораман.
Ўзим билан олишиб овораман,
Мен ҳам унга парво қилмайдигандай.

Бир кимсани кўрдим, азиз ёронлар,
Фириб берса, чап беролмас шайтонлар,
Йиғмиш дунё, қурмиш турлик ошёнлар,
Гўё бу зот асло ўлмайдигандай.

Шул кимсанинг ёнида мен нимаман,
Балки унинг юкин ортган кемаман.
Сиз нимасиз? Дард сўйладим кимга ман,
Кимлигимни ҳеч ким билмайдигандай.

ЁНИМГА КЕЛ, ЁРИМ

Дарахтдай қўлларим кўкка чўзилган,
Соғинган баҳорим, чорбоғимга кел.
Дил торим узилган, кўнгил бузилган,
Ёнимга кел, ёрим, қучоғимга кел.

Зулайхо, Зухролар, Лайло, Узролар,
Жонимга киролмас асло оролар.
Кўнгил сени истар, бир сени хоҳлар,
Ёнимга кел, ёрим, қучоғимга кел.

Ишонганим менга қанот бўлмади,
Кўнгил уйи асло обод бўлмади.
Сенсиз бу ҳаётим ҳаёт бўлмади,
Ёнимга кел, ёрим, қучоғимга кел.

Ҳеч ақлим етмади имлоларига,
Дилим нишон бўлди хийлоларига.
Келгил, қўл силтайлик дунёларига,
Ёнимга кел, ёрим, қучоғимга кел.

КЕЛДИМ

Йўлларимга кўзлар тутган қиз,
Кўлларингдан тутгани келдим.
Бу ерлардан жуда ҳам олис
Сени олиб кетгани келдим.

Неча йиллар ишқ заҳрин ютиб,
Неча саҳро, тоғлардан ўтиб,
Кўзларимнинг устида тутиб
Сени олиб кетгани келдим.

Ёмонлардан, балодан сақлаб,
Кокилингни бўйнимга боғлаб,
Бир қучоқ гул каби қучоқлаб,
Сени олиб кетгани келдим.

Эй, маликам, шаҳзода ўзим,
Сенсиз холи афтода ўзим.
Сендек кўнгли озода ўзим,
Сени олиб кетгани келдим.

Кун кўрдимми ёруғ оламда?
Ҳар сония яралди ғамдан.
Бу ерлардан ўзимни ҳамда
Сени олиб кетгани келдим.

ЧИРОЙЛИ ҚИЗ

Мудом ёдлаб юрасиз-да хатларимни,
Чиройли қиз, сиз билмайсиз дардларимни.
Томингизда айланган оққаптаримни,
Сезмадингиз, чиройли қиз, сезмадингиз.

Шундай қаро кўз бўлурми, қош бўлурми?
Ўн олтига кирган кўнгил ёш бўлурми?
Ё чиройли қизнинг кўнгли тош бўлурми?
Сезмадингиз, чиройли қиз, сезмадингиз.

Кўчангизга элтар бўлди сўқмоқларим,
Исмингизни айтар бўлди булоқларим.
Фақат сизга ташна бўлди нигоҳларим,
Сезмадингиз, чиройли қиз, сезмадингиз.

Билиб туриб, билганларин айтмаган қиз,
Ёшлик кетди, сиз кўнгилдан кетмагансиз.
Сиз мен учун ўн олтидан ўтмагансиз,
Сезмадингиз, чиройли қиз, сезмадингиз.

Дил бермадим

Мен сенга дил бермадим, дил
Ўрганиб қолди, холос.
Айрилиқда ёнмадим, дил
Ўртаниб қолди, холос.

Ўртамизда на надомат,
На алам бор, на гина.
Қолса ҳам икки аро дил
Ўртада қолди, холос.

Мен нима роҳат кўрибман,
Кўрганим жабру жафо.
Фақат шўрлик ичиккан дил
Хўрланиб қолди, холос.

Бир қатим нур тушмаса гар,
Тош нима, олмос нима.
Тан тупроғи ичинда дил
Нурланиб қолди, холос.

ҚИЙИН БЎЛДИ

Муҳаббатим рад этдингиз,
Гарчи сўзлар майин бўлди,
Шу майин сўз оҳангида
Тақдиримиз тайин бўлди.
Сизга осон бўлди балки,
Аммо бизга қийин бўлди.
Бағрингиз тош экан, гарчи
Сўзларинги майин бўлди.

Сизни дея оромим йўқ,
Сизни дея уйқум йўқ.
Сизни дея қувончим йўқ,
Сизни дея кулгум йўқ.
Эр йигитга бу қайғудан
Қайғулироқ қайғу йўқ,
Кунларим тундайин бўлди,
Азобим кун сайин бўлди.

Бу дардимни айтолмайман
Бегонага, дўстга ҳам.
Э воҳ, баҳор ўтмай туриб,
Етиб келдик кузга ҳам.
Бу кунимни тиламасман
Душманга ҳам, сизга ҳам,
Кунларим тундайин бўлди,
Азобим кун сайин бўлди.

ОНАЖОН

Гоҳо сизнинг борлигингиз унутдим,
Йўлларимда зорлигингиз унутдим.
Умидлари кесилган бу дунёда
Ёлғиз умидворлигингиз унутдим.
Ғаниматим, омонатим – онажон.

Ошно топдим, валекин дўст топмадим,
Оққўнгилли бир қоракўз топмадим.
Шамолларга совурдим гул сўзларни,
Лекин Сизга бир ширин сўз топмадим.
Ғаниматим, омонатим – онажон.

Баъзан фалак менга бағритош келди,
Ишонганим ғанимга йўлдош келди.
Омад кетса, ҳамма кулди устимдан,
Фақат Сизнинг кўзингизга ёш келди.
Ғаниматим, омонатим – онажон.

Фурсат ўтиб, сочга қиров кўнаркан,
Севги оташлари аста сўнаркан.
Барча туйғу алдамчи ва ўткинчи,
Она меҳри ёлғиз собит қоларкан.
Ғаниматим, омонатим – онажон.

Ҳоки пойингизни кўзимга сурай,
Ўзим ярим кўнглингизни тўлдирай.
Бир чеккага суриб қўйиб дунёни,
Ўғил бўлиб, ёнингизда ўлтирай.
Ғаниматим, омонатим – онажон.

КЎРМАСАМ БЎЛМАС

Ғамгин юрак, ғамгусор юрак –
Бечорани хўрласанг бўлмас.
Сени бугун кўришим керак,
Сени бугун кўрмасам бўлмас.

Елкамга юк ташлади осмон,
Бу азоблар қўйгайми омон?!
Тушун, сени соғиндим ёмон,
Сени бугун кўрмасам бўлмас.

Балки куёш кулар эртага,
Очилади гуллар эртага,
Нима бўлса, бўлар эртага,
Сени бугун кўрмасам бўлмас.

Узун кунлар бунчалар маҳзун,
Маҳзун кунлар бунчалар узун?
Мен эртага яшашим учун –
Сени бугун кўрмасам бўлмас.

БИТТАГИНА АРМОНИМ

Биттагина армоним бор, биродарлар,
Ўсмирлигим аро йўлда қолиб кетди.
Кулгичлари ўйнаб турган бир қизчага
Бир сўзим бор эди, дилда қолиб кетди.

Вўрлик экан, мен севгини ўйин билдим,
У гўзалнинг висолини тайин билдим.
Ҳижронларнинг қийноғини кейин билдим,
Бир сўзим бор эди, дилда қолиб кетди.

Энди ўша сўз кечалар қийнар мени,
Бир кечада оҳ нечалар қийнар мени.
Ярим ёруғ даричалар қийнар мени,
Бир сўзим бор эди, дилда қолиб кетди.

Энди айтинг, ким англайди афсусимни,
Булутларга бериб қўйдим юлдузимни.
Бир дунёга алишмасдим шу сўзимни,
Бир сўзим бор эди, дилда қолиб кетди.

ТОПАРМАН

Сочлари денгизни топарман,
Оламда тенгсизни топарман.
Ўзимни йўқотсам, йўқотиб,
Бир куни мен сизни топарман.

Майсани кучади ёмғири,
Зухрони ўпади Тоҳири.
Мен сизга етарман охири,
Бир куни мен сизни топарман.

Фалакда юлдузлар топишгай,
Юракда кундузлар топишгай.
Интизор бу кўзлар топишгай,
Бир куни мен сизни топарман.

Тайиндир бир куни бормоғим,
Қошингиз силайди бармоғим.
Ҳилолни куйдириб ҳар оҳим,
Бир куни мен сизни топарман.

Ҳар бир қиздан сени излаганимда,
Ёнимга кечикиб келганинг ёмон.
Овозсиз, кўзёшсиз йиғлаганимда,
Ҳолимдан хабарсиз кулганинг ёмон.

Ёмон-да, кимнидир туш кўрганинг ҳам,
Шунчаки ёққани – хуш кўрганинг ҳам.
Бировлар қалбига ниш урганинг ҳам
Киприкларинг билан тилганинг ёмон.

Менсиз қошларинг тим қорайганлари,
Менсиз либосларинг торайганлари,
Ўзгалар хўрсиниб қараганлари
Ва гўзал эканинг билганинг ёмон.

Худойим мен учун яратган ғунча,
Кимларга дуч келдинг менга келгунча.
Дилимда тугунча, қора тугунча –
Менгача кимнидир севганинг ёмон.

ТОПИЛГАЙМИ...

Шовуллаган дарёлар
Ловуллаган саҳролар,
Дилимдаги оғриққа
Топилгайми даволар?

Кўзёш каби омонат
Титрайди жоним менинг.
Кўзларимга қоришиб
Борар осмоним менинг.

Охири йўқ рўёлар,
Тоҳири йўқ Зухролар,
Айтинг, менинг дардимга
Топилгайми даволар?

Юлдуз бўлиб, милтираб,
Сўнмоқда жоним менинг.
Кул остида чўғ каби
Сўнгги имконим менинг.

Дили йўқ дилраболар,
Бемехр бевафолар,
Севги деган касалга
Топилгайми даволар?

Хазон бўлиб йиғлайди
Гулу райҳоним менинг.
Жоним, сени соғиниб,
Оғрийди жоним менинг...

НИМА ҚИЛАЙ

Нима қилай, баргдан гул кўп чаманзорда
Ўхшашингни тополмасам нима қилай?
Гулбаргича дил бўлмаса сен дилдорда,
Юрагингни ўполмасам нима қилай?

Нима қилай, қоракўзим, нима қилай?
Икки олом ора ўзим, нима қилай?
Қошларингдан пора кўксим, нима қилай?
Кўзларингни тутолмасам, нима қилай?

Дард берарда сахий, бахтга хасис менга!
Зардаларинг, аччиқларинг лазиз менга.
Сен турган жой пойтахт менга, азиз менга,
Фарғонамга кетолмасам, нима қилай?

Не сайёдсан, не жаллодсан, не золимсан!
Тиғида нур ярқираган ҳилолимсан!
Умидимсан, орзуимсан, хаёлимсан...
Ўйлаб, ўйга етолмасам, нима қилай?

Бир бандиман, сенки хурсан, нима қилай?
Кўкда бўлсанг, ерда юрсам, нима қилай?
Шу ҳолимга яхши кўрсам, нима қилай?
Ўхшашингни тополмасам, нима қилай?

АЖОЙИБ ҚИЗ

Ажойиб қиз экан-да,
Қарашлари ғалати,
Қулиб туриб йиғлайди,
Йиғлаб туриб кулади.

Шеърларим санасига
Қараб, оташда ёнган,
Мени ҳаммадан, ҳатто
Ўтмишимдан қизғонган.

Ажойиб қиз экан-да,
Қарашлари ғалати.
Севгимас, бу – касаллик,
Тағин Худо билади.

Исмим айтиб ухлаган,
Исмим айтиб уйғонган,
Мени ҳаммадан, ҳатто
Аёлимдан қизғонган.

Ғалатиман ўзим ҳам,
Эс-хушим йўқ, ғалати.
Ўзим – ўзимдамасман,
Билмайман – не бўлади.

Керак бўлса, бугуним,
Эртамдан ҳам тонаман.
Уни ҳаммадан, ҳатто
Худодан қизғонаман.

КЕЛАДИ

Қайрилиб қарамай, шартта қўл силтаб,
Елкамга тўнимни илгим келади.
Юргим келмай қолди тирикчилик деб,
Тириклик кўйида бўлгим келади.

Қаттиқлашиб борар кун сайин қаҳр,
Тиконда ҳам захр, гулда ҳам захр
Тирноққа арзимас борлигинг, ахир,
Кўксимни тирноқлаб юлгим келади.

Юрагим оқади Фарғона томон,
Эй, аччиғи ширин, гумони аён,
Севгингга ишониб яшайман ҳамон,
Ўзимнинг ҳолимга кулгим келади.

Кетсам, сенга элтар жаъмики йўллар,
Ёлғиз сени қучсам, юрагим тўлар.
Қандай соз, тепамда нафармон гуллар,
Сочингга кўмилиб ўлгим келади.

СУМБУЛА

Яна яхши кунлар бошланди,
Сувларингиз тинди, сумбула.
Мен сизни кўп яхши кўраман,
Сиз севасиз кимни, сумбула?

Икки кўздан баробар томган
Ёшдек кетиб борар турналар.
Ёниб, эриб, кўзёш бўларман,
Сизга етиб борар турналар.

Ярми яшил, ярмиси сариқ
Капалаклар айланар бошда.
Сумбулажон, сувингиз тиниқ,
Чархпалаклар айланар бошда.

Яна яхши кунлар бошланди,
Мен кимларни яхши кўраман?
Сумбулажон, сиз менга берган
Севгиларни яхши кўраман.

Зумрад-зумрад сувларингизда
Хаёл сураш шоир балиқлар.
Турналарни кўргандир балки,
Балки мени соғиниб йиғлар.

Яна яхши кунлар бошланди,
Айтинг, кимни яхши кўраман?
Сизни яхши кўргани учун
Мен ўзимни яхши кўраман.

МЕНИНГ ДАРДИМ

Эрта келган ўхшар хазон фасли, Салим,
Новдаларда бемор юрак расми Салим.
Атиргулни шеърга солиб улгурмадик,
Атиргул деб келган эдик асли, Салим.
Сенинг дардинг менинг дардиммасми, Салим?

Шамол ялаб адо қилган дуволамидик,
Тошлокқа туп қўёлмаган ниҳолмидик,
Қорда қолган қалдирғочдек уволмидик,
Осмон – юксак, замин тубан, пастми, Салим,
Сенинг дардинг менинг дардиммасми, Салим?

Оқимга терс сузган наҳанг оқиб кетди,
Оғаларим зару зўрга оғиб кетди,
Ултон хўрлаб, илигимни чақиб кетди,
Балчиқдаги балиқ – қадриммасми, Салим,
Сенинг дардинг менинг дардиммасми, Салим?

Чилвир отиб, қад кўтарган токни кўрдим,
Асрий қора хат кўтарган зоғни кўрдим,
Оймомани даст кўтарган тоғни кўрдим,
Шавқи баланд соғлар мудом мастми, Салим,
Сенинг дардинг менинг дардиммасми, Салим?

Жувонмаргнинг қабрин қучиб, чим куяди,
Ёшин ютиб, жигарлари жим куяди.
Лек жувонмарг орзуларга ким куяди?
Хунни сўраб, кимдан олай қасдни, Салим,
Сенинг дардинг менинг дардиммасми, Салим?

Атиргулни тебратмаса, ел бўптими,
Хуш бўйларин таратмаса, гул бўптими?
Бир дард билан оғримаса, эл бўптими,
Бу дард биздан кўра қадиммасми, Салим,
Сенинг дардинг менинг дардиммасми, Салим?

ҚЎҚОН ШАМОЛИ

Аъзам Ўктамга бағишлайман

Ўқтин-ўқтин ғазаб отига миниб,
Ваҳшат солар телба Қўқон шамоли.
Кўзларинг қисилиб, қулоғинг тиниб,
Ажрата билмайсан ердан самони.

Уч кун давом этар талотум, кутку,
Уч кун катталарнинг тилида дуо.
Уч кун эл тақвога бурканар буткул,
Рамазонда шунча ёдланмас Худо.

Аёллар мунис ва мушфиқ янада,
Ненидир сарҳисоб қилар эркақлар.
Дунёдан узилган сирли хонада
Гўжалок болалар тинглар эртақлар.

Нам тортган деворлар қулайди гуппа,
Ўқилдизи калта дарахтлар қулар.
Қуртлаган мевалар ер билан битта,
Тегманозик гуллар, заифа гуллар...

Буюк имтиҳон бу! Буюк синов бу!
Борни бор, йўқни йўқ қилиб бергувчи.
Бошингга зўр савдо тушмасдан бурун
Кимнинг кимлигини билиб бергувчи!

Яшаш қандай енгил – шамолдан кейин
Ажиб бир хушҳоллик, бир ажиб сурур.
Ғуборсиз ҳаволар ипакдек майин...
Шамол, сенга қуллук, сенга ташаккур!

...Битта гап эсимдан кетмайди ҳамон:
Бир сайёҳ – эл кезиб ризқини терган,
Шамол мавсумига тушиб ногаҳон,
Кўчиб кетмайсизми, деган, бу ердан?

Банда тадбир қилар, Яратган – тақдир,
Қисмат қуюнида чирпираб учдим.
Сайёҳнинг сўзидан кулгандим, охир –
Шеъримга эргашиб пойтахтга кўчдим...

Қарайман, қуртлаган юраклар тўп-тўп,
Илдизсиз оғочлар тегар ғашимга.
Ахёнда кўтариб сурон, талотўп,
Тентак шамолларим кирар тушимга.

Нозик ниҳоллари бўлсалар паймол,
Розиман, бўйнимга барин уволи.
Бир марта тескари юрсанг, юрақол,
Тошкентда кутаман, Қўқон шамоли.

ОВОРА

Яқин ҳам келолмай, узоқ кетолмай,
Ернинг атрофида йўлдош овора.
Заминни бир текис чаман этолмай,
Миллиард йил нур сочиб қуёш овора.

Баҳор сизга бермиш гулдан зеб, сарпо,
Мендай ўткинчига энди не парво.
Ўйин билан бандсиз шўх ва бепарво,
Хиноли бармоқда тўптош овора.

Қизбола бош билан дунёни англаб,
Ақл билан чертиб, оласиз танлаб.
Ўзларин дардларин ўзлари тинглаб,
Мендай неча телба, бебош овора.

Қачонки, ўзандан узилади сув –
Уч кун тўхтаб қолса, бузилади сув.
Юрагим остида эзилади сув,
Кўзимга чиқолмай кўзёш овора.

ДАРД

Чорасизлик шу-да, бечоралик шу:
Тушингга излайсан таъбир ва маъни.
Аммо тушга кирмас – сенга қоронғу –
Ичингда қандай дард пишаётгани.

Буни ғанимга ҳам кўрмасман раво,
Душманним ҳолига ачингим келмас.
Бу ҳам қоракасал, бу ҳам бедаво,
Аммо, минг афсуски, муҳаббат эмас.

БАЧКАНА КУН...

Бачкана кун келса, буралиб паланг –
Косадаги сутни тўкиб қочади.
Илвирснинг бўйнига чумчуқ солар чанг,
Бургут райҳон баргин чўкиб қочади.

Бачкана кун келса, қийин, дейдилар,
Ҳаёт ўзи бешак ўйин, дейдилар.
Қирқига чидаган, чидаймиз яна –
Қирқ йилда бир эшак ўйин, дейдилар.

Бачкана кун келса, гул бўлар шоир,
Гул бўлмаса, куйиб, кул бўлар шоир.
Одамнинг қулиди чироқнинг жини,
Ароқнинг жинига кул бўлар шоир.

Бачкана кун келса, Аҳмад донолар
Аста тера бошлар шахмат доналар.
Сиз унга сўз бериб қўйсангиз, тамом,
Сизга гап бермайди маҳмадоналар.

Бачкана кун келса, шон ва шарафлар:
Бир ёнда таклифлар, бир ён талаблар.
Чимматин кўтариб, қошин сакратиб
Зинога чақирар эски данаплар.

Бачкана кун келса... келмасин, дейман,
Устимиздан биров кулмасин дейман.
Ўзимиз биламиз – киммиз, нимамиз,
Шу гапни болалар билмасин, дейман.

ИТ

Ахлат кутисига эга чиққан ит
Шу жойни муқаддас макон билади.
Ўткан-кетганларга тиш иршайтириб,
Ёлғондакам хуриб, сурон қилади.

Зоти пастга амал теккандан кейин,
Кўрасан ҳар қанча тантиқлик бўлса.
Нима ҳам дер эдик, ота – бетайин,
Онасининг касби қанжиклик бўлса.

ЗЕРУ ЗАБАР...

Зеру забар – забар билан зер бўлди,
Ер осмонга чиқди, осмон ер бўлди.
Боғни излаб чоҳни топтим оқибат,
Тоғ деб борган жойим яйдоқ кир бўлди.

Очиқ кўнгил – очиқ сандиқ – элники,
Атиргулнинг сарин бўйи – елники.
Элга, елга, селга кетди меники,
Сизнинг сақлаб қолганингиз сир бўлди.

Кўнгил сўраб, кўнгил бузди дўстларим,
Кўнглим сўраб, кўнгил узди дўстларим,
Кўнгилларин енгил узди дўстларим,
Барин мендан ҳафсаласи пир бўлди.

Париларки, дил қонидан пардози,
Жонинг куйса ҳамки, келмас парвоси,
Кулим кўкка сочар ҳар гал парвози,
Кўзларига боқсам, кўзим кир бўлди.

Орзиқаман эслаб тандир, саватни,
Ўзим ташлаб келдим шундай жаннатни.
Олдим шоир деган тавқи лаънатни,
Энди менга икки дунё бир бўлди

СИНГАН ОДАМ

Синган одам, туйғулари тинган одам,
Синган одам, қисматиға кўнган одам.
Синиқ кулиб, синиққина кўришади,
Кун кўради, яшамайди синган одам.

Юрибмиз-да, дейди энди ўғил-қиз деб,
Қорақозон ёнидаги қоракўз деб...
Мен ҳамиша ёнингдаман, кетдик, дўст, деб,
Елкангга қўл ташламайди синган одам.

Кўрилмаган катта хавфни кўриб қолган,
Қочиб бориб ўз ичига кириб қолган.
Ўз жонининг мазасини билиб қолган,
Сенга жонин тўшамайди синган одам.

Кўрдим синган шохни – оппоқ гули билан,
Эгам гоҳо шундай ўйнар қули билан.
Гоҳо урар бандасининг қўли билан...
Одам исин хушламайди синган одам.

Унга тегма, у сендан айб қидирмайди,
Айбинг билса ҳам бировга билдирмайди.
Синган одам синганларни синдирмайди.
Бегонага ўхшамайди синган одам.

УДУМ

Рустам Қосимжоновга

Жаҳонгир боболар шавкати-шони
Хаста кўнгилларни шод этиб келган.
Эл, ёвқур ўссин, деб ўзбек ўғлони
Рустам дostonларни ёд қилиб келган.

Ақл ҳамда кучдир ғолиблик шарти,
Миллатин кўтарар миллатнинг марди.
Шунда бегонанинг бўлса ғам-дарди –
Адолат ўтиниб, дод қилиб келган.

Жаҳон тожин кийиш – удум ўзбекка,
Руҳи омон, оти сапчийди кўкка,
Гоҳо Рустамжондек бир ўзи якка
Тенгсиз рақибларни мот қилиб келган.

МЕХР ҲАҚИДА

Зилзиладан тўрт кун ўтганда,
Бомдан –
Бир хабар юракни титратди яна.
Қизчасин паналаб қулаган томдан,
Омон асраб қопти жонфидо она.

Қанча фурсатимни ёқиб исиндим,
Оловга тобладим мудроқ танимни.
Бирдан шу лаҳзада рўй-рост ҳис қилдим
Онамни қанчалар соғинганимни.

Меҳр – куёш демак. Ҳар тонг дарчадан
Қатим шуъла тушсин, толим зар тушсин.
Тенг тушсин меҳрнинг нури барчага,
Огаҳий айтгандек, баробар тушсин!

... Турсун Али полвон бир гап айтганди:
Эркалаб – суйганни билармиш илон.
Одамзотнинг меҳри товланган пайти
Одамдай мўлтираб йиғлармиш илон.

Кўз ёш томсагина қутураркан сув,
Ер ҳам силкинаркан, кўпса низолар.
Дунёни қутқарар фақат бир туйғу –
Меҳрихон аялар,
Меҳринисолар...

ДАДАМ ҚАБРИ

Қора қишдан қутулмасдан туриб олам,
Дадам қабри устидан ўт кўклаб чиқди.
Нима қилиб юрибди, деб, бебош болам?
Балки кўнгли тинчимасдан йўклаб чиқди.

Одам борми бу манзилга келмайдиган,
Одам борми келишини билмайдиган,
Тирик одам борми сени тергайдиган? –
Деган савол майсаларни чулғаб чиқди.

Эл катори насихатдан безганим рост,
Умидимни ўзим тишлаб узганим рост.
Қайда бўлмай, бир нигоҳни сезганим рост,
Гуноҳ қилсам, ўтқир нигоҳ тиғлаб чиқди.

Баъзан қўлим, баъзан эса сабрим етмас,
Ҳаётимни оқлаш учун умрим етмас.
Онамни ҳаж қилдиргани қурбим етмас,
Ҳайит куни юраккинам инграб чиқди.

Йиллар ўтиб ким улғайди, ким қариди,
Кимдан ору номус, кимдан дард ариди.
Акаларга тўкай, деб дил ғамларини –
Ўксиб борсам, эшигидан йиғлаб чиқди.

Билдим, нега эл олдига ош қўйишар,
Қачон ёстикқа бемалол бош қўйишар.
Кўкламасин деб, устига тош қўйишар...
Менинг дадам қабридан ўт кўклаб чиқди.

ГУЛ

Қалдирғоч – кўкламнинг лангари,
Хут келди булутда – кемада.
Сакради яшиллик лашкари,
Фақат Гул келмади, келмади.

Нимпушти, нимяшил, нафармон –
Рангларга боғларни беллади.
Унга на қонун бор, на фармон...
Фақат Гул келмади, келмади.

Бинафша, бойчечак, бодрезак
Ёнида очилиб кулмади.
Бунақа кўклам кимга керак?
Фақат Гул келмади, келмади.

Қаттиқроқ қараган эдимми,
Хафа қилувдимми, билмадим.
Тиконлар юлар ич-этимни...
Фақат Гул келмади, келмади.

Шу бугун ўрними ҳазилнинг?
Янги кун ҳаққи ва ҳурмати –
Ўз ўрни бор ҳар бир фаслнинг!
Фақат Гул келмади, келмади.

Қимматга тушар бу аразинг!
«Минг тўққиз юз тўқсон муддати –
Қишдан сўнг куз келди», деб ёзинг!
Фақат Гул келмади, келмади.

МУҲАББАТ

Муҳаббат, бу – ялт этган нигоҳ
Ва ҳаловат абас, дегани.
Муҳаббат, бу – ўзингни севмоқ
Ва ўзгага ҳавас, дегани.

Ҳаёт иси келар исмидан,
Ҳаётингни кесса-да зимдан,
Муҳаббат, бу – куй тўла зиндон,
Атиргулдан қафас, дегани.

У – қуёшдир, ета олмассан,
У – кўз ёшдир, тута олмассан.
Муҳаббат, бу – кета олмасдан
Жон талашган нафас, дегани.

Субҳидамда куйлаган каптар,
Эса турмас чиройли гаплар,
Муҳаббат, бу – титраган лаблар,
Азр дегани, араз дегани.

Тарихларни бузган қудрати,
Ёруғликдан ўзган суръати.
Муҳаббат, бу – бахтнинг сурати,
Бахтнинг ўзи эмас, дегани.

ГУНОҲЛАРИМ

Еллар ўчирди чироқларимни,
Шамол совурди япроқларимни,
Куюн хўплади гулбоғларимни,
Бўрон кўтарди тупроқларимни,
Билмайин қолдим гуноҳларимни.

Ишонганларим – сирдош бўлганлар,
Сухбати ширин, дилдош бўлганлар,
Йўлнинг ярмида йўлдош бўлганлар –
Қайда, ким кўрди ҳамроҳларимни,
Билмайин қолдим гуноҳларимни.

Жон десам, жондек жононим қани?
Ҳар сўзимга юз қурбоним қани?
Ўзи – чин, сўзи ёлғоним қани?
Мунча хор этди нигоҳларимни,
Билмайин қолдим гуноҳларимни.

Битта гулим бор – сўлмайди асло,
Мендан ўзгага кўнмайди асло,
Шукурки, ушлаб бўлмайди асло,
Сизга кўрсатай бармоқларимни
Билмайин қолдим гуноҳларимни.

НАВРЎЗГУЛИ

Наврўзгули, бойчечагим, бормисан,
Мен сенга зор, сен ҳам менга зормисан?
Муз ичида асрадим мен кўнглимни,
Сен ўзингни асраб, бахтиёрмисан?

Омонлиқсан, тўтиёсан кўзларга,
Севги мактубисан маъсум қизларга.
Суйкаласан дудоқларга, юзларга,
Битта ўзинг бир бутун гулзормисан?

Ниначининг қанотидек баргинг бор,
Асал ва сут бўйи келар атринг бор.
Қадрим билиб йўқладингни, қадринг бор,
Ёлғизгинам, ёлғизларга ёрмисан?

Ай, кўнгилни қитиклаган эрка гул!
Ай, оламни кўмган орзу-сирга, гул!
Қайга десанг, мен кетаман бирга, гул!
Сен ҳам мендек дардга харидормисан?

Ой ҳам кулча кўринармиш очларга,
Булут кўрпа бўлиб зор-муҳтожларга.
Ташна дилу руҳи яланғочларга –
Бирдек тансиқмисан, мададкормисан?

Жоним гулим, ўтинаман, сўлмай тур,
Дунё яшнаганда ҳазон бўлмай тур.
Мени етим қилма, кетма, ўлмай тур,
Сен ҳам мендек дунёдан безормисан?

АКАЛАРИМГА

Уч бора айланди ажал қамчиси,
Учта юлдузимни фалакдан узиб,
Бугун жигаримда учта тиғ изи,
Шавкат Раҳмон, Охун, Муҳаммад Юсуф.

Бирови шамширдай тўғри зот эди,
Бири эркатоийи шеърият боғин.
Бирисига майда гаплар ёт эди,
Шавкат Раҳмон, Муҳаммад Юсуф, Охун.

Назар ёмон экан, суқ ёмон экан,
Бир ариқдан сув ичиб, бирга ўсиб,
Кўп экан-да жонингга кўзин тиккан...
Шавкат Раҳмон, Охун, Муҳаммад Юсуф.

Ортиқча ҳарорат гулни сўлдирар,
Ортиқча сув бузар дарё қирғоғин.
Эл севгиси аста-секин ўлдирар,
Шавкат Раҳмон, Муҳаммад Юсуф, Охун.

Қулоғимда ҳар бирининг сўзи, оҳанги,
Тобора бу олам қор каби тўзиб,
Нариги дунёга босар посанги,
Шавкат Раҳмон, Охун, Муҳаммад Юсуф.

МЕРОС

Ёмғир лойга ёққан замонда,
Сувлар сойга оққан замонда,
Бойлар бойга боққан замонда,
Менга қараб кулган йўқчилик.

Илигини сўриб илкимнинг,
Сарғайтирган гулдек синглимни,
Эрта улғайтирган ўғлимни,
Жигаримни тилган йўқчилик.

Дада, балки сизни ўлимдан
Асраш келармиди кўлимдан...
Силтаб тортиб эски тўнимдан,
Мени етим қилган йўқчилик.

Миннатли ош, бу – сочма ўқдек,
Ич-ичингни куйдирар чўғдек.
Қорин очу назарим тўқдек,
Мени азиз билган йўқчилик.

Тўғри, нима келса – Худодан,
Даъвойим йўқ эски дунёдан.
Таскин шуки, Одам Атодан
Менга мерос қолган йўқчилик.

СИЁМ ЭГИЗАКЛАРИ

Исм бошқа холос, жисму жон битта,
Бир-бирига зимдан қарашар экан,
Баъзисида юрак, ошқозон битта,
Шулар ҳам гоҳ овқат талашар экан.

БУГУНГИ ҲИКМАТ

Чўнтагинг тўлар ва омадинг кулар,
Отни тўғри йўлдан чапга тойдирсанг.
Пул - қўлнинг киридир, демиш эскилар,
Қанча ифлос бўлсанг, шунча бойдирсан.

БАХТ

Ташвиш ташламасин юзингга соя,
Қувончинг топмасин асло ниҳоя.
Мен бахтиёр бўлай бахтингни кўриб,
Менга шуниси бас, менга кифоя.

ИХТИЁР

Оловбола, ўспирин,
Солма менга кўз қирин.
Мана, майдон, ана йўл,
Кураш, талаш, ўс, урин!
Ёв бошини янчиган
Чўқмор бўлгин, ёй бўлгин!
Чавандоз ва қамчидан
Чўчимасанг, той бўлгин!

Бўйсара, бўйқизгина,
Хаёли тўй қизгина,
Кўклам ҳали олдинда,
Э-ҳе, вой-бўй, қизгина!
Товдан энган жилғасан,
Кумушсувли сой бўлгин!
Қаттиқ кўздан кўркмасанг,
Тортинмасанг, ой бўлгин!

На айрон, на қимизсан,
На йигитсан, на қизсан.
Тош-тарози йўқ сенга,
Бўлаверар, на қилсанг.
Ё чўмич, ё мой бўлгин,
Ё кесак, ё лой бўлгин,
Камбағаллик айб эмас,
Уялмасанг, бой бўлгин!

ХУДОГА СОЛДИМ

Унинг қовоғидан бошимга ёққан
Қорини Худога солдим-да қўйдим.
Қонимни қайнатиб, жонимни ёққан
Корини Худога солдим-да қўйдим.

Ўша-ку хор келса топтаган тикка,
Ўша-ку зўр келса дарров бош буккан,
Ўшанинг Машрабу Халложга тиккан
Дорини Худога солдим-да қўйдим.

Юлдузлар сайрига тортар саналар,
У ҳамон уруғ деб сочар каналар,
Силласи қуриган бува, эналар
Зорини Худога солдим-да қўйдим.

Шудир эл ҳақидан қасрлар қурган,
Асли-ку, нон урган, асли Ҳақ урган,
Унинг алоҳида қаторда турган
Норини Худога солдим-да қўйдим.

Сўрасанг, иблисга тақалар насли,
Хоинлик – хунари, каззоблик касби,
Дунёни ютмоққа шай турган нафси –
Ғорини Худога солдим-да қўйдим.

Аламим тоғча бор, майда дард эмас,
Гарчи қасд олмаган йигит - мард эмас,
Лекин Худойимга ёрдам шарт эмас,
Барини Худога солдим-да қўйдим.

ДАРД

Қайдан келаётир уюр-уюр ғам,
Қайдан кўчаётир палахса ҳасрат?
Қайдан ёғаётир ширғокдек алам,
Қайдан сизаётир лахта –лахта дард?

«Милт» этган шуъла йўк, «йилт» этган учқун,
Ваҳима сузади баҳри муҳитда.
Оғриган чол каби руҳият тушкун,
Ўлимни кутгандек оғир сукутда.

Бундай чоғ дўст бекор, жанона бекор,
Фақат ғуссаларни тоширади май.
Туйғуларни эрмак қилган каби тор,
Суягингни тешиб ўйин қилар най.

Вақтики, ёришар чархпалак олам,
Жилва қилар руҳинг – ёғду тушган гард.
Аммо қайга кетар уюр-уюр ғам,
Аммо қайга сингар лахта-лахта дард.

ЮЛДУЗ

Юлдуз, кечир мени, кечир, юлдузим,
Иқболинг кулса ҳам бахтинг кулмади.
Ўзимга маҳлиё бўлдим-у ўзим
Кўнглингни олишга вақтим бўлмади.

Мен сенга муҳтожман, интиқман, зорман,
Билмайман, борманми-йўқми, ёдингда.
Агар айбдор бўлсам, ёлғиз айбдорман –
Худонинг олдида, сенинг олдингда.

Кечалар ёдимга тушганда кўзинг,
Сомон йўлларида чангиди кулим.
Осмоним муаттар айлаган ўзинг,
Ҳамишабахорим, ҳамишагулим!

Ўзимдан, эҳтимол, сени асрадим,
Билдимки, мен билан бахтинг кулмайди.
Йиғласам, йиғига сиғмас ҳасратим,
Шеърда ҳамма гапни айтиб бўлмайди.

Юлдузни етаклаб Шошга кеч кирса,
Фарғонажонимга оқади дилим.
Мени унутмагин, мени кечирма,
Ҳамишабахорим, ҳамишагулим!

ЎЗБЕК

Манглайга кафт кўйиб олисга боқсам,
Эдилдан кўринар бўйларинг, ўзбек.
Туш каби жимирлаб минг йил оқса ҳам,
Номинг айтар энасойларинг, ўзбек.

Нух тўфони, демак, қисмат шамоли,
Кимнингдир камоли, кимнинг заволи.
Саргашта кун кўрдинг оху мисоли,
Шундан ҳамон мунгли куйларинг, ўзбек.

Дили қонга тўлиб, кўзлари – ёшга,
Алп Тегин бир ҳикмат чегирди тошга:
«Бизнинг қайғумиз йўқ боладан бошқа...»
Болангга боғлидир ўйларинг, ўзбек.

Бир замон оловни илоҳ билган эл,
Қуёшга қарашни гуноҳ билган эл.
Ҳар бир босқинчини кўноқ билган эл,
Ёвга сўқмоқ бўлган кўйларинг, ўзбек.

Исмингни айириб кечди асрлар,
Хонликни бекликка бўлган не сирлар?
Кентларга сочилган ўрда, қасрлар...
Қумдан қорилганми лойларинг, ўзбек.

Дил кўзгалса, элни тўхтатиб бўлмас,
Сел кўзгалса, гилни тўхтатиб бўлмас,
Занжир узган қулни тўхтатиб бўлмас,
Тиф бўлди ҳар битга мўйларинг, ўзбек.

Бўйнингдан кетган йўқ ҳали дор изи,
Қўй, қора кунларнинг ўчсин қораси!
Сен борсан – Темурнинг улуғ вориси,
Осмнингга қайтди ойларинг, ўзбек.

Катта қишлоқ экан Париж, Лондон, Рим,
Даламни соғиниб эзилди кўнглим.
Дунё гўзали – сен, қадоққўл синглим,
Гўзалдир ўнгиган кўйлагинг, ўзбек.

Ҳафталаб йўл қараб сарғаймас Кумуш,
Тоғни толқон қилди бобомерос мушт,
Тин олди давонга боқиб Алпомиш,
Тоғларни кўпорди ёйларинг, ўзбек.

Қўлингни кўзимга сурай, отажон,
Ёнингда ул бўлиб юрай, отажон,
Яхши кунларингни кўрай, отажон,
Совимасин қўлда чойларинг, ўзбек.

Онажон, ҳаволи боғлар муборак,
Ҳандалак банд берган чоғлар муборак,
Келин юзидаги доғлар муборак,
Буғдойларга тўлсин уйларинг, ўзбек.

Сумбула – тўкинлик, тўйлар мавсуми,
Бир қўзғалиб олар боғбоннинг хуми.
Асли, бир сатрдир шеърим мазмуни:
Тўйларга улансин тўйларинг, ўзбек.